

ENTA 2022. a tegevusaruanne

2017. aastal asutatud Eesti Noorte Teaduste Akadeemia (ENTA) on iseseisev mittetulundusühing, mille eesmärgiks on esindada Eesti noorte teadlaste huve, panustada teaduse ja ühiskonna arengusse ning selgitada ja suurendada teaduse rolli ühiskonnas. ENTA liikmed on väljapaistvad ja aktiivsed doktorikraadiga kuni 41-aastased teadlased.

Organisatsiooni administratiivsed tegevused.

2022 aasta algusest on ENTA HTMi strateegiline partner. ENTA korraldas 2022. aastal kaks üldkoosolekut 4.02 ning 28.06, kus arutati 2022 aasta tegevusi ning kinnitati 2021 aasta tegevus- ning majandusaasta aruanne. 2021 aasta lõpus valitud uute tegevliikmete volitused algasid 1.07.2022 ning kokku on ENTAs 33 tegevliiget. Juhatuse otsusega **võeti vastu 5 toetajaliiget**: K. Köster, K. Tiidenberg, L. Tedersoo, K. Karjust ja Ä. Leijen.

ENTA võttis 2022 aasta algul kasutusse dokumendihaldussüsteemi Folderit, mis on oluliselt lihtsustanud organisatsiooni asjaajamist, dokumendihaldust ning infovahetust liikmetega. Lisaks Facebooki lehele, loodi olulise infokanalina **ENTA YouTube'i kanal** (<https://www.youtube.com/@eestinoorteadusteakadeemia/videos>), kuhu koondatakse varasemate ja tulevate aastate ENTA erinevad teavitusevideod.

Rahvusvaheline koostöö.

2021. aastal liitus ENTA Euroopa noorte teaduste akadeemiate teadusnõukoguga YASAS (*Young Academies Science Advice Structure*), kus ENTAt esindab ENTA asepresident **H. Eenmaa, kes valiti 2022. aastal YASAS juhatusse. 2022. aastal liitus YASAS Euroopa akadeemiate teadusnõukogu SAPEA-ga** (*Science Advice for Policy by European Academies*). Euroopa Komisjoni teadusnõustamise mehhanismis on SAPEA-l kanda oluline roll, nimelt pakkuda koos juhtivate teadusnõustajate grupiga sõltumatut teaduspõhist sisendit poliitiliste otsuste kujundamiseks. Kui seni on SAPEA konsortsium koosnenud viiest Euroopa teaduste akadeemia võrgustikust (Academia Europea, ALLEA, Euro-CASE, FEAM, EASAC), siis YASASe lisandumine kuuenda liikmena võimaldab teadusnõu kujundamisel paremini arvesse võtta teadlaskarjääri alguses olevate noorte teadlaste häält.

ENTA teeb aktiivselt koostööd teiste noorte teaduste akadeemiatega. 10-12 mail 2022 leidis Brüsselis aset Euroopa Noorte Teaduste Akadeemiate (ENYA) kohtumine ning ENYA ja Euroopa Teaduste Akadeemiate ühenduse ALLEA esimene ühiskohtumine. Euroopa noorte akadeemiad allkirjastasid kohtumisel noorte akadeemiate koostöö- ja vahetusprogrammi koostöökokkuleppe "*Charter for Young Academy Member Exchange*" (ENTA poolt H. Eenmaa). 9-10 juunil 2022 osaleti Balti- ja põhjamaade noorte teaduste akadeemiate kohtumisel Helsingis (M. Grossberg-Kuusk, H. Eenmaa ning A. Tool), kus keskenduti parimate praktikate jagamisele Ukraina sõja jalgu jäänud teadlaste ja õppurite abistamisel. 24. novembril leidis Helsingis aset Eesti teaduste akadeemia ja ENTA koostöökohtumine Soome Teaduste Akadeemia ja Soome noorte teaduste akadeemiaga (ENTAt esindasid S. Pajusalu, H. Eenmaa, M. Grossberg-Kuusk, E. Oras, T. Vaimann ning E. Abner).

Kahtlemata oli ENTA jaoks aasta tähtsündmuseks 1-3 novembril 2022 toimunud *InterAcademy Partnership Triennial Conference and Worldwide Meeting of the Young Academies* konverents Arizonas, kus osalesid teadusakadeemiate delegaadid enam kui 100 riigist. ENTA eesotsas H. Eenmaaga korraldas ja juhtis rahvusvahelist arutelupaneeli "*Winning from Greater Inclusion:*

Relation between diversity and academic culture” (Moderaator: H. Eenmaa, ENTAs osalesid E. Oras ja M. Raju ning Tast osalesid T. Soomere ning A. Realo). Paneel sai ülivõrdes tagasiside osaliseks.

Eesti teaduspoliitika kujundamisele suunatud tegevused.

ENTA osales aktiivselt ja esindas noorteadlaste huve teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse (TAKS) muutmise töörühma tegevustes (M. Grossberg-Kuusk) ja teaduspoliitika komisjoni ja innovatsioonipoliitika komisjonis (TPK ja IPK, ENTA esindajaks T. Sepp). Uurimistoetuste ja baasfinantseerimise uue kontseptsiooni (2016) rakendamise analüüsi töörühmas osalesid E. Oras ja M. Grossberg-Kuusk. H. Eenmaa osales TA ja ENTA ühise esindajana TAKS üldise ülesehituse töörühmas ja TAKS teaduseetika töörühmas.

ENTA algatusel pandi käesoleval aastal alus spetsiaalselt noorteadlaste olukorrale pühendatud kohtumistele ja ühisarutlustele HTMi ja ETAg esindajatega (mais ja septembris 2022; eestvedaja E. Oras). Koosolekute teemadeks on mh olnud TA tegevuse ja selle rahastamisega seotud strateegiate kujundamises kaasaraadimine ning noorteadlaste problempaketi kaardistamine ning edastamine otsustuskogudesse-juhtorganisatsioonidesse. Nende kohtumiste üks olulisemaid väljundeid 2022. a oli **14.12 Tartus toimunud TeadusEST konverents**, mille korralduses ja konseptuaalses väljatöötamises ENTA aktiivselt juhtivpartnerina ETAg ja Teaduste Akadeemia kõrval osales. Lisaks algatati ühiskoosolekute käigus ideekorje Eesti teadlasprofiili uuringuks.

Soolise võrdõiguslikkuse poliitika kujundamisel on **ENTA liikmed olnud aktiivsed nii rahvusvahelistes võrdõiguslikkuse võrgustikes** osalemise, sh osalus Gering Roles tegevuses (E. Oras, M. Raju) ning COST võrgustikus VOICES (E. Oras), ministriumite tasandil (M. Raju koostöö sotsiaalministeeriumiga) kui ka vastloodud soolise võrdõiguslikkuse kava ja selle rakendamise väljatöötamisel Eestis akadeemilistes asutustes (E. Oras, TÜs).

19.10 osaleti **Riigikogu iga-aastase teaduspoliitika konverentsi** („Teadus kui Eesti arengumootor. IX. Targalt avatud või suletud polariseerunud maailmas“) korralduses (M. Grossberg-Kuusk) ning ettekannetega (H. Eenmaa, L. Milani) ja videoklippidega (H. Valtna, M. Kama). Samuti osaleti **Arvamusfestivalil** (M. Grossberg-Kuusk, I. Liiv paneelis “Energiasõltumatu Eesti – võimalik või võimatu?”).

ENTA liikmed osalesid ka L’oreal Baltic/UNESCO Naised teaduses (Women in Sciences) komisjoni ja õpilaste riikliku teadustööde festivali komisjonide töös ning M. Norvik esindab ENTA-t F. J. Wiedemanni keeleauhinna komisjonis. ENTA liikmed osalesid hindajatena ENTA, Wikimedia Eesti ja ETAg **ühisprojektis Teadus Vikipeediasse** (E. Abner, J. Aru, M. Kama, V. Kuts, R. Kungas, T. Laisk, K. Mõtus, M. Raju, T. Sepp ka T. Vaimann).

ENTA osales taaskord **Naised Teaduses päeva** korraldamisel (11.02.2022), mis leidis kajastamist nii sotsiaalmeedia (#minauurin) kui tavameedia kajastustes (raadiointervjuud). Uue ettevõtmisena ühineti Eesti Vabariigi presidendi Alar Karise algatusega **Uudishimu päev** (17.11), mille raames korraldati taaskord sotsiaalmeedia kampaania (#minaõpin) ning käidi koolides esinemas.

Teaduse populariseerimine:

ENTA jaoks oli suureks tunnustuseks pälvida **2022 aasta riiklikult tunnustatud teaduse populariseerija auhind**, seda K. Tiidenbergi eestvedamisel valminud vaksineerimise teaduslikku tausta selgitavate lühivideote projekti eest.

M. Raju eestvedamisel ja koostöös Õhtulehega tõi ENTA 2022. aastal lugejateni artiklisarja **“ElemENTAarne!”**, kus 19 ENTA liiget oma teadusvaldkonna aktuaalseid küsimusi lugejatele selgitasid.